

Kleurring onderzoek kleine plevier (*Charadrius dubius*)

Frank Majoor

In 2001 ben ik in het kader van een RAS-project begonnen met het kleurringen van Kleine Plevieren in de omgeving van Arnhem. In eerste instantie werden alleen de adulten en de grote pullen gekleurringd. Maar omdat grote pullen lastig te vangen zijn, worden nu ook de kleine jongen gekleurringd.

Figuur 1. Wit H boven T horizontaal- Cor Fikkert 2010

Het aantal geringde vogels is afhankelijk van de beschikbare tijd en aanbod aan broedvogels. Kleine Plevieren zijn er als de kippen bij als ergens geschikt pionier habitat ontstaat. Zo zaten er in 2002 twintig paar op Sluiseiland bij Driel (natuurontwikkeling) en in 2005 vijftien paar op de Schuytgraaf in Arnhem (stadsuitbreiding). In 2007 en 2008 is er met hulp van een extra ringer (Joost Valkenburg) meer tijd besteed aan het onderzoek in een iets groter studiegebied.

Gebruikte codes

De ringen zitten boven het loopbeen (tibia), aan de ene poot de kleurring en aan de andere poot de metalen ring. De kleurring is wit, geel of groen met 2 cijfers en/of letters. De inscriptie staat drie maal verticaal op de ring en moet altijd van beneden naar boven gelezen worden. Met uitzondering van

Figuur 2. Geel KU – Wim van Barneveld

de groene (en enkele witte) ringen. Bij de groene ringen staat de code horizontaal op de ring, twee letters boven elkaar, van boven naar beneden te lezen.

Resultaten

We zien vooral de als adult geringde vogels terug in het studiegebied. We gaan er van uit dat de als pullus geringde vogels grotendeels elders gaan broeden. We hebben één voorbeeld dat aangeeft dat vestiging tot ver buiten ons studiegebied kan plaats vinden. In april 2009 werd in het Lauwersmeer een door ons als pullus geringde Kleine Plevier afgelezen.

Tabel 1. Aantal geringde en teruggemelde kleine plevieren per jaar

Jaar	Adult	Jong	Adulten terug uit eerdere jaren
1999	1	4	
2000	1	3	
2001	3	4	0
2002	16	31	1
2003	3	8	8
2004	4	19	5
2005	9	47	7
2006	3	13	14
2007	25	34	17
2008	10	25	30
2009	24	50	26
2010	13	47	38
Totaal	112	285	
Totaal met kleurring	110	232	

Een bijzonder geval is de Kleine Plevier die in 2005 als adulte vrouw op het nest in Driel is gevangen. Deze vogel broedt nu succesvol in Zwitserland (Figuur 3) en is in 2009 voor het derde jaar op rij afgelezen! Dat is een verplaatsing van ruim 600 km! Van pullen had ik dergelijk gedrag wel verwacht, maar van adulten... Bij onderzoek elders zijn dergelijke verplaatsingen nooit vastgesteld!

Figuur 3. Broedplek in Zwitserland van een Kleine plevier die als vrouw op het nest in Driel is geringd. Foto Jérôme Gremaud.

Tot nu toe zijn er twee nazomerwaarnemingen van 1kj vogels binnen gekomen die in het geboortjaar naar het noorden trokken, als een soort dispersie; één uit Noord-Groningen en één langs de Eems in Duitsland. Daarnaast zijn er ook nog twee doortrekwaarnemingen van als adult geringde vogels uit Frankrijk, één waarneming in het najaar en één in het voorjaar.

Onderzoek elders

In Schleswig-Holstein (Noord-Duitsland) zijn door Hein & Reiser (2000) van eind jaren '60 tot begin jaren '90 maar liefst 6007 Kleine Plevieren geringd (3686 als pull en 2321 als adult). In de loop der jaren zijn 351 reeds eerder geringde individuen als broedvogel afgelezen of teruggevangen. 83% hiervan was plaatstrouw. De adulten die zich verplaatsten naar een andere broedplek waren daartoe vaak gedwongen. Deze verplaatsingen waren gemiddeld 15 km, meestal niet verder dan de dichtstbijzijnde geschikte broedplaats. Een uitschieter was een vrouw die 136 km verplaatste; die is buiten deze berekening gehouden.

Figuur 4. Wit BH als kuiken – Harvey van Diek

Slechts 3.92% van de pullen is later als broedvogel teruggezien. Van deze pullen is de afstand van de geboorteplek naar eerste broedplaats gemiddeld 21 km. De vrouwtjes maakten daarbij de grootste verplaatsingen (man gemiddeld 18.8 km en vrouw 23.8 km). Een uitschieter was een vrouw die 604 km verplaatste; die is buiten deze berekening gehouden. De oudste kleine plevieren binnen dit onderzoek werden 11 (tot mogelijk 12-13) jaar oud (Hein & Reiser 2000).

Literatuur

Hein K. & Reiser K-H. (2000). Der Flußregenpfeifer (*Charadrius dubius*) in Schleswig-Holstein – Verbreitung, Brutbiologie, Wanderungen. Corax 18: 181–204.

Frank Majoor frank.majoor@sovon.nl

NESTKAST

Bitter weinig wijst op de huiver voor naderende onsterfelijkheid¹

Leo Ballering

Het is een bekend probleem van veel amateur vogelonderzoekers, ringers en tellers: je verzamelt gegevens in het veld en daar blijft het meestal bij. Velen ervaren dit als onbevredigend. Met de komst van sites als www.waarneming.nl en www.trektellen.nl is de mogelijkheid ontstaan om veldwaarnemingen te delen. Hiermee verzeker je je ervan dat de gegevens worden bewaard en zichtbaar zijn voor anderen. Bovendien kunnen sommige veldgegevens ook worden ingebracht in de projecten die onder andere door SOVON Vogelonderzoek Nederland worden georganiseerd.

Een andere mogelijkheid is het verenigen van expertise, zodat onderlinge ervaringen kunnen worden uitgewisseld. Nestkastenonderzoekers hebben dit bijna een halve eeuw al geprobeerd maar zonder blijvend succes.

Hall of Fame

Naar ons beste weten was Cees Stam, actief in Meijndel, de eerste die eind zestiger jaren met een landelijk overzicht van amateur nestkastenonderzoek startte: het Centraal Nestkast Onderzoek (CNO). Daarna is in 1981 onder de vlag van SOVON de Werkgroep Nestkasten (WN) opgericht en hebben Cees Stam en Bert Blaauw (Ijhorst) van 1983 tot 1987 een landelijke nieuwsbrief uitgegeven waaraan ook nog een aantal andere personen meewerkten: Hans van Balen (NIOO), Dick Jonkers (VWG het Gooi), Paul Voorhaar, G. van Waversveld, J. Buker, S. Braaksma, Frank Noppes en Paul Schepers. Dit initiatief heeft destijds geen vervolg gekregen, maar er liggen nog wel kasten vol met oude verslagen uit die tijd te wachten om gedigitaliseerd te worden.

De laatste jaren werd de behoefte aan een landelijk overzicht weer groter. In 2008 zijn op initiatief van drie amateur nestkastencontroleurs, Jan Nijboer (Natuurbeschermingsvereniging Ijhorst / Staphorst), Ronald Beskers (Vogelwerkgroep 't Gooi e.o.) en auteur (Vogelwacht Uden e.o.), gesprekken gevoerd met een aantal organisaties die zich bezig houden met (de resultaten van) nestkastonderzoek. Naar aanleiding daarvan is in

¹ Hans Faverey